

УДК 351.823.1

Шпак Ю. В.¹

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ У РЕГУЛЮВАННІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ РИНКІВ

У статті проаналізовано використання інноваційних методів у регулюванні розвитку аграрного сектору національної економіки з урахуванням продовольчої безпеки в умовах глобалізації ринків. Розроблені рекомендації щодо забезпечення належного рівня продовольчої безпеки в державі.

Ключові слова: продовольчий ринок, державне регулювання, ринковий механізм, глобалізація, аграрний сектор, продовольча безпека.

ВСТУП

Удосконалення регулювання аграрного сектору безпосередньо впливає із системи державного управління національною економікою. Основною метою державного управління сільським господарством є забезпечення продовольчої безпеки країни. За класифікацією Б. Гурне [9, с. 19], всі функції державного регулювання сільського господарства поділяються на основні (політичні, економічні, соціальні); управлінські (програмування (у т. ч. прогнозування і планування), організація і мотивація діяльності, регулювання, контроль, облік і аналіз); забезпечувальні (правові, наукові, інформаційні, фінансові, кадрові).

Різні аспекти проблеми, яку ми досліджуємо, висвітлені у працях вітчизняних та закордонних науковців і практиків, зокрема Амбросова В., В. Валентинова, П. Гайдуцького, М. Дем'яненка, С. Зорі, І. Кириленка, З. Кадюка, М. Корецького, Лукінова І. І., П. Макаренка, І. Михасюка, А. Мельник, В. Месель-Веселяка, О. Могильного, В. Назаренка, Б. Пасхавера, М. Павлишенка, Н. Попова, П. Саблука, О. Онищенко, Т. Осташко та ін.

Однак використання інноваційних методів у регулюванні розвитку аграрного сектору національної економіки в умовах глобалізації ринків висвітлені недостатньо і потребують поглибленого опрацювання на теоретичному та методологічному рівнях.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета цієї статті – дослідити місце та роль держави в забезпеченні продовольчої безпеки як основного складового елемента національної безпеки України в умовах глобалізації.

¹ Рецензент – д. н. з держ. упр. Драган І. О.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

За Конституцією України однією з найважливіших функцій держави є забезпечення економічної безпеки України, що є частиною загальнонаціональної безпеки України. Важливою складовою економічної безпеки є продовольча безпека держави, яка, як відомо, залежить від виробничої стабільності аграрного сектору, можливостей створення стратегічних запасів сільськогосподарської продукції, рівня платоспроможності населення країни, зменшення обсягів імпортової експансії сировини і продовольства.

Провідні країни світу розглядають продовольчу безпеку як важливу умову внутрішньої соціальної і політичної стабільності держави та її зовнішньоекономічної незалежності, що сприяє здійсненню координації виробництва продукції, оптимізації її обсягів у напрямі підтримки достатнього продовольчого самозабезпечення [2, с. 72]. Останнім часом такий підхід є притаманним Уряду України в економічній політиці.

Рівень продовольчої безпеки держави є одним з показників ефективності функціонування її економічної системи [3, с. 27-31]. Тому в багатьох країнах аграрний сектор належить до пріоритетних, а виробництво сільськогосподарської продукції – до стратегічних матеріалів. Можна погодитися з думкою В. В. Юрчишина про те, що офіційна державна аграрна політика, схвалена на найвищих рівнях влади України, «...за своїм політичним і соціально-економічним призначенням у будівництві держави повинна займати ніяк не нижче місце, ніж військово-оборонна доктрина».

Таким чином, держава є основним суб'єктом щодо забезпечення продовольчої національної безпеки. У здійсненні цієї функції вона виходить з того, що достатня безпека особи і суспільства неможлива без дієвого захисту державних інтересів. Практика демократичних держав однозначно свідчить, що ступінь захищеності особи і суспільства перебуває у прямій залежності від рівня безпеки держави. Тому забезпечення продовольчої безпеки є базовою серед основних функцій державного регулювання сільського господарства.

Отже, до політичних функцій державного регулювання сільського господарства України можна віднести: забезпечення продовольчої безпеки як основної частини економічної та національної безпеки України; сприяння політичному утвердженню України; створення передумов для забезпечення політичної стабільності в усіх регіонах країни (недопущення навіть окремих випадків, коли б через недостатню забезпеченість продовольством могли висуватися неприйнятні для держави політичні гасла чи виявлятися інші прояви незадоволення населення); забезпечення достатньої військової могутності країни, надійності її військової безпеки (наявність

достатньої кількості продовольства, включаючи його стратегічні запаси, є однією з найважливіших запорок обороноздатності країни); розробка та здійснення державної аграрної політики, яка відіграє винятково важливу роль в побудові соціальної держави.

Питання продовольчої безпеки тісно пов'язані зі здійсненням економічних функцій державного регулювання сільського господарства. За визначенням М. Х. Корецького, «економічні функції – це конкретні напрями економічної діяльності держави». У науковій літературі є чимало визначень і класифікацій економічних функцій держави. На нашу думку, треба погодитися, що в першу чергу це: забезпечення ефективності функціонування економіки, справедливості розподілу доходу між галузями та сприяння макроекономічному зростанню і стабільності економіки.

Особливо важливими функціями державного управління щодо сільського господарства економіки України є створення таких умов, які будуть не лише стимулювати кожного виробника реагувати на запити споживачів, але й примушувати пристосовуватися до платоспроможного попиту, своєчасно регулювати обсяги структури виробництва, удосконалювати споживчі властивості харчових продуктів. Досягненню цієї мети має сприяти реформування цінового механізму в сільському господарстві. Ціни повинні відображати рівень суспільної корисності продукту, взаємодіяти із системою нецінових важелів державної підтримки сільського господарства.

Водночас держава організує єдину патентну, метрологічну і метеорологічну служби, встановлює загальнодержавні та впроваджує міжнародні стандарти, організовує державну статистику і єдину систему бухгалтерського обліку.

Реалізація економічних функцій держави здійснюється через механізм бюджетної, фіскальної, грошово-кредитної, структурної, інвестиційної, цінової, соціальної, зовнішньоекономічної та інших напрямів соціально-економічної політики.

Слід зазначити, що здійснення економічних функцій у демократичному суспільстві носять чітко виражений соціальний характер, що вказує на тісний взаємозв'язок економічних і соціальних функцій. Ефективність функціонування сільського господарства економіки має значний вплив на процеси досягнення загальноцивілізованої мети добробуту і вільного розвитку усіх членів суспільства.

Визначальну роль у цьому відіграє соціальна спрямованість державного управління, і це забезпечує особливе місце соціальним функціям державного регулювання сільського господарства України. Як зазначає П. Т. Саблук, вони спрямовуються на вирівнювання доходів працівників і доходів працівників промисловості, на

подальший розвиток побутового, соціально-культурного та медичного обслуговування населення, соціального забезпечення, освіти, культури, торгівлі та громадського харчування, створення додаткових робочих місць за рахунок розвитку виробничої й агросервісної інфраструктури села, підсобних підприємств і промислів, розширення на селі промислової переробки сільськогосподарської продукції; забезпечення зайнятості сільської молоді у виробничій і соціальній сферах села, підвищення рівня їх професійного навчання та профорієнтації.

Соціальний розвиток села, як зазначає Г. І. Мостовий, виявляється у зміні таких факторів, як зміст і умови праці (функціональні); склад персоналу за освітою, кваліфікацією посад (професійно-кваліфікаційні); чисельність і склад персоналу за статтю і віком (демографічні); рівень надання робітникам можливостей підвищення освіти і відпочинку (культурні). Тому державне регулювання сільського господарства в умовах ринку має посилити соціальні акценти. Важливими соціальними функціями державного управління в промисловому виробництві є сприяння створенню нових робочих місць, підтримка малого бізнесу, захист сільськогосподарських товаровиробників на аграрному ринку.

Слід зауважити, що, незважаючи на зменшення ступеня втручання держави в регулювання соціально-економічних процесів, у переважній більшості країн з ринковою економікою діють гарантії в галузі доходів, функціонують державні системи регулювання зайнятості, підготовки і перепідготовки кадрів, стимулюється професійна і територіальна мобільність населення, застосовуються й інші інструменти соціального захисту населення.

Отже, соціальні функції тісно пов'язані з економічними функціями державного регулювання сільського господарства. Від ефективності функціонування сільського господарства значною мірою залежить розвиток територіальних одиниць сіл, селищ, соціальна захищеність селян, зайнятість та самозайнятість сільського населення.

До соціальних функцій треба віднести і екологічну функцію державного регулювання сільського господарства, яка включає дві її складові. Одна з них покликана припинити деєкологізацію сільськогосподарського виробництва, ліквідувати надміру шкідливі наслідки, завдані галузі внаслідок недопустимо тривалого нехтування вимогами охорони навколишнього середовища, особливо в частині охорони ґрунтів, припинення ерозійних процесів, хімічних забруднень. Друга складова функцій державного управління має забезпечувати нарощування обсягів екологічно чистої продукції. Отже, формуються такі соціальні функції державного регулювання сільського господарства, як здійснення захисту прав селян, контроль за якістю харчової продукції, дотриманням трудового законодавства, поліпшення організації ринку праці, боротьба з безробіттям,

перекваліфікація працівників, охорона навколишнього середовища, забезпечення екологічної безпеки.

Незважаючи на велике розмаїття функцій державного управління, наведений перелік свідчить про важливість державного управління аграрним сектором економіки України.

Щодо управлінських функцій, які забезпечують управлінську дію, відображаючи її суть і зміст на всіх рівнях державного управління, то до них, як уже зазначалося, належать планування, організація, мотивація, регулювання та контроль. При будь-якій управлінській діяльності зазначені функції будуть здійснюватися шляхом їх послідовного застосування.

У концепції реформування системи регулювання сільського господарства виділено ряд функцій державного регулювання сільського господарства. Серед них – економіка і програмування розвитку господарської діяльності, її фінансове забезпечення, регулювання ринків сільськогосподарської продукції, матеріально-технічних ресурсів та агротехнічних послуг для села, інспекційна робота.

Нам важливо в межах теми роботи дослідити регулюючу функцію держави в забезпеченні розвитку сільського господарства.

У сучасних умовах розвитку ринкового виробництва ефективно державне регулювання сільського господарства потребує принципово нового, демократичного і прозорого для громадськості механізму планування діяльності управлінської системи на всіх рівнях. Нині необхідно звужувати діяльність багатьох органів виконавчої влади щодо розвитку в поточних справах, концентруючи увагу на стратегічних завданнях, спрямованих на досягнення результатів, передбачених довгостроковою метою. Тому ефективно регулювання сільського господарства неможливе без планування, визначення стратегічних цілей, обґрунтування потреб у ресурсах, необхідних для досягнення мети.

Особливо важливими функціями розвитку державних методів управління аграрним виробництвом є створення умов, спрямованих не лише на стимулювання товаровиробників реагувати на запити споживачів, а й адаптуватись до платоспроможного попиту, нарощувати обсяги та поліпшувати структуру виробництва, удосконалювати споживчі властивості харчових продуктів. Досягненню цієї мети має сприяти регулювання цінового механізму в сільському господарстві. Ціни повинні відображати рівень суспільного виробництва продукції, взаємодіяти із системою нецінових важелів державної підтримки сільського господарства.

Функція регулювання об'єктивно присутня в будь-якій системі – природній, технічній, соціально-економічній тощо.

Аналізуючи динаміку господарських процесів з використанням теорії автоматичного регулювання, О. Ланге виділяє три загальні

принципи регулювання: усунення перешкод, компенсацію збурень, вирівнювання відхилень.

Особливості реалізації цих принципів у планово-розподільчій економіці та ринковій економіці розкриваються М. Ф. Кропивком [10, с. 5]. За його твердженням, регулювання економічних систем шляхом усунення перешкод має на меті запобігання або обмеження впливу на об'єкт управління навколишнього середовища. Для цього слід застосовувати різні буфери, амортизатори, ізолятори, щити та ін. У планово-розподільчій економіці в якості такого роду амортизаторів широко застосовувались державні ціни на продукцію і ресурси, закріплення споживачів за постачальниками, фондові поставки, обмеження зовнішньоекономічних зв'язків, закритість ринків, тобто переважно забороняючі або ізолюючі заходи. В ринкових же умовах на перший план висуваються попереджувальні заходи, пропаганда, заохочення тощо. Крім того, широко застосовуються обмежувальні заходи непрямого регулювання: визначення квот, митних зборів, встановлення мінімальних чи максимальних цін, мінімального рівня заробітної плати тощо. Проте регулювання таким шляхом не завжди можливе. Не дозволяє широко застосовувати обмежувальні заходи сама природа ринкової економіки, її відкритість. У сільському господарстві не можна повністю усунути вплив кліматичних умов на урожайність, і, відповідно, на доходи виробників.

У таких випадках застосовуються методи компенсації збурень. Перш за все компенсаторами такого роду є ринкові ціни та система їх моніторингу. Крім того, тут мають діяти різноманітні страхові фонди, виважена кредитна й інвестиційна політики, система державних гарантій, державних закупок, фінансових резервів.

Регулювання можна також здійснювати шляхом вирівнювання відхилень від заданої величини. Такими регуляторами виступають норми, нормативи, планові показники, орієнтири, накопичені знання. До такого роду регуляторів належать і гнучка податкова політика, і різні дотаційні заходи.

При цьому, як відмічає М. Ф. Кропивко [10], використовувані на практиці методи управління, як правило, комплексні й повинні враховувати водночас економічний інтерес, моральне і матеріальне стимулювання, соціально-психологічні складові, а державне регулювання економіки в ринкових умовах має здійснюватися через застосування низки комплексних методів управління. Зокрема, метод законодавчої ініціативи (законотворчості); координаційно-узгоджувальний; програмно-цільовий; консультаційно-орієнтуючий; контрольний-інспекційний; формування потенціалу кадрів управління; договірний (контрактний) метод управління.

Тут чільне місце посідають координаційно-узгоджувальний, програмно-цільовий та договірний (контрактний) методи.

Координаційно-узгоджувальний метод можна застосовувати при здійсненні координаційної роботи, спрямованої на узгодження рівнів суспільно необхідних витрат, цін і доходів операторів аграрного ринку на всіх стадіях руху сільськогосподарської продукції від виробника до кінцевого споживача, укладанні й виконанні контрактних зобов'язань, вирішенні господарських спорів, виконанні загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, програм розвитку сільських громад і територій тощо.

При цьому частина функцій державного управління делегується органам громадського управління: кооперативним об'єднанням сільськогосподарських товаровиробників, професійним і міжпрофесійним об'єднанням операторів ринків продовольства і ресурсів, сільським громадам тощо.

Суть програмно-цільового методу управління полягає в тому, що на основі прогнозів виробництва і збуту сільськогосподарської продукції, аналізів стану та перспектив розвитку розробляються цільові програми розвитку сільського господарства, його галузей і регіонів, підкріплені державним фінансуванням та іншими важелями економічного регулювання.

Для організації та контролю за виконанням програм доцільно формувати служби управління програмами на період їх дії, формуючи таким чином гнучку організаційну структуру державного управління.

Договірний (контрактний) метод управління має широко застосовуватися при установленні й підтриманні внутрішньогосподарських, міжгосподарських, внутрішньогалузевих, міжгалузевих та міжнародних зв'язків і передбачає юридичне оформлення взятих договірними сторонами (фізичними та юридичними особами) трудових, виробничих, обмінних і фінансових зобов'язань. У необхідних випадках укладанню договорів (контрактів) має передувати оформлення протоколів про наміри сторін.

Технологія ж державного регулювання сільського господарства з використанням зазначених методів управління використовується як при програмуванні розвитку агропромислового виробництва, так і при регулюванні аграрного ринку та має ряд особливостей.

Концепцією реформування регулювання сільського господарства визначено, що основними завданнями блоку функцій з програмування розвитку є проведення комплексного аналізу, прогнозування та планування розвитку сільського господарства з метою досягнення політичних цілей управління розвитком сільських територій, процесом структурних змін у сферах виробництва й обігу продукції сільського господарства, а також організації ефективного контролю за дією та впливом на результати господарювання політичних, економічних та соціальних чинників.

Дієвими інструментами для аналізу розроблення прогнозів і здійснення планових розрахунків є міжгалузеві матеріально-вартісні баланси, економіко-статистичні й оптимізаційні методи та моделі, інші трудомісткі розрахункові методи, які можуть своєчасно і якісно застосовуватись лише за допомогою сучасної комп'ютерної техніки й добре поставлених систем збору і розповсюдження статистичної, нормативної, ринкової, законодавчої інформації.

Удосконалення системи збору статистичної інформації передбачає формування, на доповнення до загальнодержавної статистичної звітності, також відомчої аграрної статистики, побудованої на оперативних вибіркових обстеженнях, соціологічних опитуваннях, спостереженнях розвитку агропромислового виробництва в базових (тестових) сільських поселеннях, господарствах, контрольних земельних ділянках, фермах тощо відповідно до потреб управління.

Застосовування системи норм, нормативів і стандартів має сприяти прийняттю ефективних управлінських рішень в умовах ринку та самоврядного розвитку господарських структур і сільських громад. Тому норми і нормативи повинні постійно переглядатися й уточнюватися з урахуванням регіональних (зональних) особливостей, технічного і технологічного переозброєння, рівня організації та ефективності сільськогосподарського виробництва, розвитку сільських територій.

Державне планування розвитку сільського господарства повинно мати індикативний характер і орієнтувати господарські структури й сільські громади на саморозвиток в узгодженні з державною аграрною політикою. Основним методом державного управління має стати програмно-цільовий. Для організації та контролю за виконанням програм, персоніфікації відповідальності за їх виконанням доцільно формувати служби управління програмами.

Обмежені фінанси державного і місцевих бюджетів мають виділятися не на утримання управлінських, виробничих та обслуговуючих структур сільського господарства, а на фінансування (часткове або повне) програм розвитку сільського господарства та регулювання ринків продовольства і продуктів його переробки, матеріально-технічних ресурсів і послуг для села. Тобто необхідною умовою виділення й освоєння коштів державного і місцевих бюджетів на розвиток сільського господарства є розробка і затвердження програм, у фінансовій частині яких через передбачені прозорі механізми здійснюються: інвестиції в розвиток господарюючих суб'єктів сільського господарства, підтримка діяльності виробничих об'єднань сільгоспвиробників і переробників, інших учасників агропромислового виробництва, фінансування наукових, освітніх та інформаційно-консультаційних програм, у т. ч. й утримання служб

управління програмами. Другою обов'язковою умовою державного фінансування програм є участь у них сільськогосподарських товаровиробників і переробників, їхніх кооперативних та інтеграційних об'єднань. Їм, як головним виконавцям програм, на основі прозорих критеріїв розподілу (на 1 га, на 1 голову тощо) або на конкурсних засадах, з укладанням контрактних зобов'язань, виділяються цільові пільгові кредити, субсидії, дотації на ведення інвестиційної й операційної діяльності, впровадження нової техніки і технологій, підвищення кваліфікації тощо. Умови контрактних зобов'язань сільгоспвиробників і переробників – головних виконавців програм та розпорядників контрактних фінансових коштів – мають передбачати оплату (покриття витрат) по закінченню етапів виконання субпідрядниками передбачених програмою вкладень, послуг або закупівель та заключні розрахунки по контрактах. При цьому вибір вітчизняних субпідрядників є справою головних виконавців – сільгоспвиробників. Вибір закордонних субпідрядників може обмежуватися умовами контракту, але в межах, що дозволяють прозорий конкурсний відбір.

При переході на формування служб управління програмами необхідно також підвищити рівень професійної підготовки управлінців-аналітиків, їх комп'ютерної грамотності, оснастити ці служби комп'ютерною технікою, провести роботи по створенню розподіленої бази соціально-економічного моніторингу розвитку сільського господарства, його галузей і регіонів, побудувати локальні та корпоративні комп'ютерні мережі, організувати навчання спеціалістів-аналітиків новим інформаційним технологіям, використанню оптимізаційних, дискретних, стохастичних, економіко-математичних методів і моделей в управлінні. Незважаючи на значні витрати, пройти цей шлях необхідно, тому що без цього неможливо підвищити загальний рівень державного й регіонального управління аграрною сферою виробництва.

При виконанні блоку функцій з регулювання аграрного ринку, згідно з концепцією, органи державного регулювання сільського господарства основними своїми завданнями мають забезпечувати:

- стимулювання інноваційного розвитку агропромислового виробництва та ринку інновацій і на цій основі підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції;
- стимулювання інтеграційних процесів для створення замкнених ланцюгів «виробництво – переробка – реалізація»;
- розширення обсягів внутрішньої і зовнішньої торгівлі продовольством;
- організація державної закупівлі сільськогосподарської продукції і створення продовольчих резервів для забезпечення продовольчої безпеки держави та інтервенцій на ринках;

- сприяння впровадженню стандартів якості та безпеки використання ресурсів, сільськогосподарської продукції, продуктів її переробки, систем сертифікації та кодифікації і управління якістю з метою підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки;
- забезпечення прибутковості ведення агропромислового виробництва;
- здійснення політики узгодження цін по стадіях руху продукції на ринках продовольства та ресурсів з метою отримання сільгоспвиробниками, переробниками, постачальниками, оптовими і роздрібними торговцями рівновеликих прибутків на вкладений капітал;
- реалізація заходів щодо державного регулювання цін на сільськогосподарську продукцію та ресурси з метою недопущення зниження прибутків сільськогосподарських товаровиробників і переробників на користь інших операторів вітчизняного або міжнародного аграрного ринку;
- розроблення проектів законодавчих актів і програм щодо розвитку агропромислового виробництва та аграрного ринку, реалізація цих програм, здійснення інших заходів державної підтримки вітчизняного аграрного ринку та його захисту;
- представлення інтересів держави та вітчизняних операторів аграрного ринку в міжнародних агроторгівельних організаціях;
- розроблення проектів і реалізація укладених міждержавних угод з питань експорту та імпорту продовольчих ресурсів, із забезпеченням їх збалансованості та позитивного сальдо;
- розвиток інфраструктури аграрного ринку, в тому числі бірж, аукціонів, оптових, дрібнооптових і роздрібних сільськогосподарських ринків, агромаркетингових послуг, сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, об'єднань із зерно-, цукро-, оліє-, м'ясо-, молоко-, рибо- та іншої продукції сільського господарства;
- здійснення цінового моніторингу, маркетингового аналізу та прогнозування ринків продовольства й ресурсів і широке розповсюдження ринкової інформації серед сільськогосподарських товаровиробників, інших операторів аграрного ринку, сприяння їх ефективній маркетинговій діяльності, вирівнюванню цін, забезпеченню прозорості та розширенню меж місцевих і регіональних ринків.

При виконанні цих завдань основним має бути координаційно-узгоджувальний метод управління та делегування частини функцій органам громадського управління: кооперативним об'єднанням сільськогосподарських товаровиробників, професійним і міжпрофесійним об'єднанням операторів ринків продовольства і ресурсів тощо.

Держава, як учасник аграрного ринку, здійснює його регулювання через діяльність спеціалізованих установ: Аграрного фонду, Фонду аграрних страхових субсидій, Аграрної біржі, Аграрного банку тощо, які здійснюють інтервенції на ринках з метою забезпечення їх стабільності.

Необхідно також створити розгалужену інфраструктуру кооперативних формувань – від угод сусідської взаємодопомоги до обслуговуючих кооперативів і їх об'єднань.

Враховуючи недостатній розвиток кооперативного руху та органів громадського самоуправління ринками продовольства, ресурсів й агротехнічних послуг для села, на нинішньому етапі доцільне також створення напівдержавних (створених за участю держави) госпрозрахункових агентств: з регулювання ринків продовольства та ресурсних ринків і ринку агротехнічних послуг; з розвитку рибного господарства та ринку рибопродукції; із землеустрою та ринку земельних ресурсів.

Діяльність агентств повинна мати переважно неприбутковий обслуговуючий характер, а основним джерелом формування їх бюджетів мають стати комісійні винагороди за управління виконанням державних програм розвитку і регулювання ринків, а також за надання послуг торговельно-посередницького, юридичного, інформаційно-консультаційного та іншого обслуговуючого характеру сільгоспвиробникам.

ВИСНОВКИ

Роботою громадських об'єднань та агентств управляють координаційно-узгоджувальні ради операторів ринків або інші органи громадського управління, на засіданнях яких шляхом консенсусу приймаються рішення щодо узгодження суспільно необхідних витрат, цін і доходів операторів ринків на всіх стадіях руху ресурсів та продукції сільського господарства від виробника до споживача, погоджуються плани та звіти, бюджети, обговорюються проекти програм, результати виконання їх етапів тощо.

Якщо заходів координаційно-узгоджувального характеру через відносно невисокі роздрібні або світові ціни недостатньо для забезпечення середньої прибутковості виробництва й переробки сільськогосподарської продукції, державні та громадські органи управління з залученням членів координаційно-узгоджувальних рад, наукових і консультаційних формувань розробляють проекти цільових загальнодержавних та регіональних Програм підтримки розвитку агропромислового виробництва. Реалізація цих Програм з використанням економічних важелів, виходячи з можливостей державного і місцевих бюджетів, має на меті в прогнозований період суттєво поліпшити продовольчу безпеку, конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції, інфраструктуру аграрного ринку,

структуру розміщення сільськогосподарського виробництва, фінансовий стан підприємств сільського господарства, рівень життя сільських жителів, зростання позитивного сальдо в торгівлі продовольством.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аграрная политика (Западная и Восточная Европа, Россия) / В. И. Назаренка / Под общей ред. В. И. Назаренка. – М. : ВНИИТЭИагропром, 2000. – Ч. 1. – С. 50–58.
2. Аграрная политика (Западная и Восточная Европа, Россия) / Под общей ред. В. И. Назаренко. – М. : ВНИИТЭИагропром, 2000. – Ч. 2. – С. 40–52.
3. Агропромисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку (1990–2000) / За ред. П. Т. Саблука, М. Я. Дем'яненко, М. Ф. Кропивка. – К. : ІАЕ УААН, 1999. – 335 с.
4. Амбросов В. Я. Реорганізація державної власності в агропромисловому комплексі / Амбросов В. Я. // Економіка АПК. – 1997. – № 6. – С. 4.
5. Амбросов В. Я. Реструктуризація виробництва в АПК / Амбросов В. Я. // Економіка АПК. – 1999. – № 1. – С. 79–80.
6. Андрійчук В. Г. Проблеми розвитку приватних аграрних підприємств і вдосконалення міжгалузевих економічних відносин / Андрійчук В. Г. // Проблеми формування ринкової економіки. – К. : КНЕУ, 2000. – С. 29–38.
7. Бакай С. С. Адаптація підприємств до ринкового середовища. Соціально-економічна модель постреформованого розвитку агропромислового виробництва в Україні / Бакай С. С. // Матеріали Других Всеукраїнських зборів (конгресу) вчених економістів-аграрників 24–25 січня 2000 р. – К., 2000. – С. 316–319.
8. Балян А. В. Досвід фермерської кооперації та перспективи її розвитку в Україні / Балян А. В. // Економіка АПК. – 1996. – № 9. – С. 20–23.
9. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне; пер. з фр. – К. : Основи, 1993. – С. 3.
10. Кропивко М. Ф. Інформаційне забезпечення агропромислового виробництва України в ринкових умовах / М. Ф. Кропивко – К. : НААН, 1996. – 159 с.
11. Лукінов І. І. Продовольча безпека та її гострота у світовому вимірі / І. І. Лукінов // Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у ХХІ столітті. – К. : ІАЕ НААН, 2001. – С. 64–70.
12. Чешков М. А. Взгляд на глобализацию через призму глобалистики / М. А. Чешков. – М. : МэиМО, 2001. – № 2. – С. 52.

Дата надходження до редакції – 29.03.2012 р.